

Opcije na obrestne mere

Interest Rate Options

Mitja Mandić

21. april 2020

Uvod

Opcijam podobne pogodbe poznamo že iz antike

Na splošno o opcijah

- Opcije so izveden finančni instrument, kjer kupec dobi pravico, da od prodajalca opcije kupi ali mu proda osnovno premoženje
- Glede na možnost izvedbe poznamo tri osnovne skupine opcij:

Na splošno o opcijah

- Opcije so izveden finančni instrument, kjer kupec dobi pravico, da od prodajalca opcije kupi ali mu proda osnovno premoženje
- Glede na možnost izvedbe poznamo tri osnovne skupine opcij:
 - evropske

Na splošno o opcijah

- Opcije so izveden finančni instrument, kjer kupec dobi pravico, da od prodajalca opcije kupi ali mu proda osnovno premoženje
- Glede na možnost izvedbe poznamo tri osnovne skupine opcij:
 - evropske
 - ameriške

Na splošno o opcijah

- Opcije so izveden finančni instrument, kjer kupec dobi pravico, da od prodajalca opcije kupi ali mu proda osnovno premoženje
- Glede na možnost izvedbe poznamo tri osnovne skupine opcij:
 - evropske
 - ameriške
 - eksotične (modificirane ameriške, bermuda, ...)

Trgovanje z opcijami

- Ko nosilec plača premijo prodajalcu, nima več obveznosti, le še pravice
- Nosilec lahko izgubi največ premijo, prodajalec pa lahko največ toliko profitira

Razlika med opcijami in terminskimi pogodbami

- Nosilcu opcije po plačilu premije ni potrebno več reagirati
- Prodajalec opcije pa se mora ravnati po željah kupca - tu je kupec izpostavljen tveganju

Razlika med opcijami in terminskimi pogodbami

- Nosilcu opcije po plačilu premije ni potrebno več reagirati
- Prodajalec opcije pa se mora ravnati po željah kupca - tu je kupec izpostavljen tveganju
- Drugačna shema tveganja in zaslužka

Razlika med opcijami in terminskimi pogodbami

- Nosilcu opcije po plačilu premije ni potrebno več reagirati
- Prodajalec opcije pa se mora ravnati po željah kupca - tu je kupec izpostavljen tveganju
- Drugačna shema tveganja in zaslužka
- Za nosilca ni potrebe po kritju, prodajalec pa kritje mora vzdrževati

Opcije na reguliranem in prostem trgu

- Opcije na borzi so standardizirane, posrednik pri trgovanju je klirinška hiša, transakcijski stroški so nižji
- Cena opcij na borzah je nižja kot na prostem trgu, vendar pa so OTC opcije bolj prilagodljive
- Na borzah prevladujejo opcije na terminsko pogodbo o obrestni meri

Opcije na reguliranem trgu - opcije na terminsko pogodbo o obrestni meri

- Nakupna opcija daje nosilcu pravico zavzeti dolgo pozicijo, prodajna pa kratko
- Cena terminske pogodbe je ob izvršitvi poravnana z izvršilno, nato pa se preveri tržno ceno

Opcije na reguliranem trgu, 2. del

- Oglejmo si naslednji zgled:
- Kupimo nakupno opcijo, terminska pogodba ima izvršilno ceno 85\$
- Naj bo trenutna tržna cena te terminske pogodbe 95\$, opcijo izvršimo
- Sedaj držimo dolgo pozicijo v terminski pogodbi s tržno ceno 95\$, za katero smo plačali 85\$

Zakaj opcije na terminske pogodbe?

Trije glavni razlogi za prevlado opcij na terminske pogodbe:

1. ni potrebno plačevati natečenih obrestni
2. ni strahu pred pomanjkanjem terminskih pogodb in rastjo cen
3. terminski pogodbi je lažje določiti ceno

Opcije na prostem trgu

- Z OTC opcijami trgujejo investitorji, ki se želijo zaščititi pred specifičnimi tveganji
- Ginnie Mae opcije, posebne državne menice,...
- Kupec tvega, da prodajalec ne bo mogel izplačati obveznosti

Vplivi na ceno opcij

- Osnovna vrednost (*intrinsic value*)
 - vrednost osnovnega premoženja –
izvršilna cena opcije

Vplivi na ceno opcij

- Osnovna vrednost (*intrinsic value*)
 - vrednost osnovnega premoženja – izvršilna cena opcije
- Časovna vrednost (*time value*)
 - $\max\{\text{cena opcije} - \text{osnovna vrednost}, 0\}$

Vplivi na ceno borznih opcij

1. trenutna tržna cena osnovnega premoženja
2. izvršilna cena opcije
3. dolžina obdobja do zapadlosti
4. pričakovane spremembe v obrestnih merah do zapadlosti opcije
5. kratkoročne spremembe netveganih obrestnih mer
6. kuponska izplačila do zapadlosti opcije

Cena opcij na terminsko pogodbo

- Cena opcije se navaja v 64-inah procenta nominalne vrednosti terminske pogodbe
- Cena 24 torej pomeni:

$$\frac{24/64}{100} \times 100.000\$ = 375\$$$